

عکس سخن گو راهنمای فتوویس

تألیف: ایرج اسماعیل پورقوجانی

۲۰۲۵

با حمایت پایتخت ایالتی اشتوتگارت،

اداره فرهنگ

STUTTGART |

آبی پارسسی

فهرست

- ۵ .۱. هنر مشارکتی چیست؟
- ۷ .۲. فتوویس چیست؟
- ۱۳ روش‌شناسی: کار با گروه‌ها
- ۱۹ تکنیک‌ها:
- ۲۵ از فتوویس تا فتودراما و فیلم

۱. هنر مشارکتی چیست؟

هنر مشارکتی به شیوه‌ای از خلق هنری اشاره دارد که در آن، مرز بین «هنرمند» و «مخاطب» تضعیف یا از نو تعریف می‌شود. به جای ارائه اثر به مخاطب، مخاطب در فرآیند خلق اثر هنری دخیل می‌شود؛ گاه به‌عنوان هم‌آفریننده، گاه به‌عنوان راوی، و گاه به‌عنوان منبع تجربیاتی که به زبان هنر بیان می‌شود.

این نوع هنر، برخلاف سنت‌های هنر فردمحور، بر رابطه، گفت‌وگو، و تغییر اجتماعی تأکید دارد. از نظر تاریخی، هنر مشارکتی ریشه‌هایی در هنر مفهومی دهه‌های ۱۹۶۰ و ۱۹۷۰ دارد، اما نقطه اوج نظری آن را می‌توان در مفهوم «هنر رابطه‌ای»^۱ نیکولا بوریو دید، که هنر را به‌مثابه موقعیتی برای شکل‌گیری روابط انسانی تعریف می‌کند.

هنر مشارکتی، هنگامی که از محدوده فرم فراتر می رود، به یک ابزار شناختی تبدیل می شود.

هنر مشارکتی اغلب در بسترهای اجتماعی، آموزشی، یا سیاسی رخ می دهد. هدف آن نه صرفاً خلق زیبایی، بلکه تحریک گفت و گو، تقویت عاملیت، و گاه مقاومت در برابر بی صدایی است.

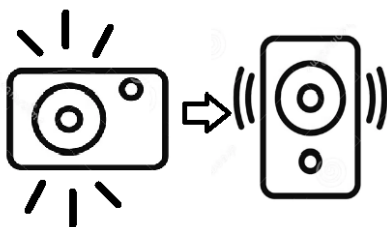
منابع:

Bourriaud, Nicolas. *Relational Aesthetics*. Les presses du réel, 1998.

Kester, Grant H. *Conversation Pieces: Community and Communication in Modern Art*. University of California Press, 2004.

Freire, Paulo. *Pedagogy of the Oppressed*. Continuum, 1970.

فتوویس از شرکت کننده نمی خواهد فقط پاسخ دهد؛ بلکه او را در جایگاه پرسشگر می نشاند.

۲. فتوویس چیست؟

فتوویس^۱ روشی مشارکتی در پژوهش و بیان است که از تصویر (عکاسی) و صدا (روایت) برای مستندسازی و تحلیل تجربه‌های زیسته استفاده می‌کند. در این روش، شرکت‌کنندگان - نه پژوهشگران حرفه‌ای - با استفاده از دوربین، لحظات معنادار زندگی خود را ثبت کرده و با روایت‌های صوتی خود، این تصاویر را به متن‌های اجتماعی و شخصی بدل می‌سازند.

فتوویس توسط کارولین وانگ^۲ و مری آن بورس^۳ در دهه ۱۹۹۰ معرفی شد. هدف آن، ایجاد فضایی برای صدای جوامعی بود که اغلب در سیاست‌گذاری یا پژوهش‌ها نادیده گرفته می‌شوند. وانگ، با الهام از آموزش‌های بخش

-
1. Photovoice
  2. Caroline Wang
  3. Mary Ann Burris

پائولو فریره، به دنبال آن بود که مردم از ابزارهای ساده برای مستندسازی تجربیات خود استفاده کرده و خود به تحلیل‌گر و راوی واقعیت بدل شوند.

فتوویس نه صرفاً یک تکنیک، بلکه یک موضع‌گیری سیاسی و اخلاقی است: این روش تأکید می‌کند که هر انسان، حتی در حاشیه‌ترین موقعیت‌ها، دارای نگاهی معتبر و دانشی قابل احترام است. فتوویس پرسشگری را از پژوهشگر به مشارکت‌کننده منتقل می‌کند.

منابع :

Wang, C. C., & Burris, M. A. (1997). Photovoice: Concept, methodology, and use for participatory needs assessment. *Health Education & Behavior*, 24(3), 369–387.

Freire, Paulo. *Pedagogy of the Oppressed*. 1970.

Mitchell, C., & DeLange, N. (2011). *Doing Visual Research*. SAGE Publications.

Rose, Gillian. *Visual Methodologies*. SAGE, 2016.

جریان کار در فتوویس

۱. آشنایی با Photovoice

۲. عکاسی کنید

۳. عکس ها را بررسی کنید و به تجربیات فکر کنید

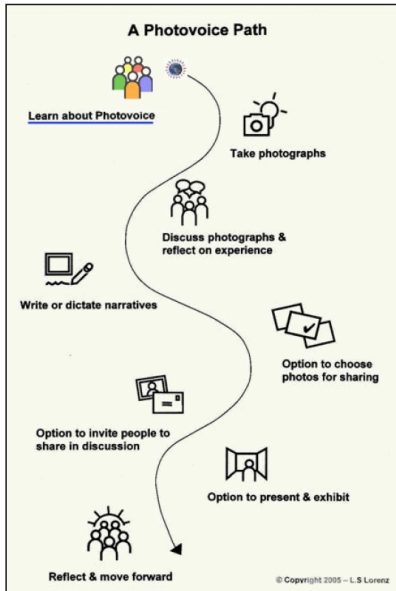
۴. بنویسید یا دیکته کنید

۵. گزینه: انتخاب عکس ها برای اشتراک گذاری

۶. گزینه: دعوت از افراد برای گفت و گو

۷. گزینه: ارائه و نمایش

۸. تأمل کنید و ادامه دهید

۱. جریان کار در فتوویس

جریان اجرای پروژه فتوویس به صورت ساده به مراحل زیر تقسیم می‌شود:

آغاز پروژه: تعریف هدف، مخاطب، و موضوع
آموزش مقدماتی: آشنایی شرکت‌کنندگان با دوربین، اصول اخلاقی، ترکیب‌بندی
عکاسی میدانی: شرکت‌کنندگان از محیط خود عکس می‌گیرند

روایت‌سازی: هر عکس با صدای شرکت‌کننده همراه می‌شود
(توضیح، داستان، تجربه)

تحلیل جمعی: نمایش عکس‌ها و گفتگو دربارهٔ مضمون‌ها
و الگوها

ساخت خروجی: ادیت عکس و صدا، ترکیب آن‌ها در قالب
ویدئو یا فوتودرما

ارائه عمومی: نمایش در اجتماع، مدرسه، کنفرانس یا
فضاهای تصمیم‌گیری

۲. نمونه واقعی

در یکی از پروژه‌های فتوویس در شهر اصفهان، گروهی از نوجوانان مهاجر افغان با گوشی‌های خود شروع به مستندسازی زندگی روزمره‌شان کردند. یکی از عکس‌ها، تصویر کفش پاره‌ای بود که جلوی در مدرسه افتاده بود.

پسر نوجوانی در صدای خود توضیح داد که چگونه همیشه کفش‌های مستعمل می‌پوشد و بارها به خاطر آن در مدرسه مورد تمسخر قرار گرفته.

این عکس در جلسه‌ای با معلمان و مدیران مدرسه نشان داده شد. گفت‌وگو پیرامون این عکس، آغازی بود برای برنامه‌ای جهت تأمین پوشاک و افزایش آگاهی درباره تبعیض‌های نادیده گرفته‌شده.

روش شناسی: کار با گروه‌ها

فتوویس نه صرفاً تولید عکس و صدا، بلکه فرآیندی اجتماعی است. این روش با گروهی از افراد آغاز می‌شود که به‌مثابه «سوژه‌های دانا»^۱ شناخته می‌شوند. کار با گروه مستلزم رعایت ساختار، انعطاف‌پذیری و اخلاق است.

اصول پایه‌ای برای کار با گروه‌ها:

ایجاد اعتماد (اعتماد ایستمیک): پیش از هر چیز، شرکت‌کنندگان باید احساس کنند که دیده و شنیده می‌شوند. این اعتماد نه فقط عاطفی، بلکه معرفتی است؛ یعنی فرد باور دارد که دانسته‌ها و نگاهش ارزشمند است.

تعریف افق مشترک: موضوع پروژه باید یا توسط گروه انتخاب شود یا با مشارکت آنان شکل گیرد. موضوع تحمیل شده، مشارکت را به تمکین بدل می‌کند.

---

1. knowing subjects

کارگاه‌های اولیه: شامل آموزش‌هایی در مورد ترکیب‌بندی عکس، داستان‌سرایی، امنیت دیجیتال، و حقوق تصویری (حق انتشار، حق مالکیت معنوی). این کارگاه‌ها باید فعال‌محور و تجربی باشند.

تقسیم کار و نقش‌ها: در گروه، برخی ممکن است بیشتر با عکس کار کنند، برخی با صدا، برخی با تدوین. این تقسیم نباید سلسله‌مراتبی شود؛ برابری نقش‌ها اصل بنیادین است. تحلیل جمعی^۱: عکس‌ها و صداها باید در فضای جمعی خوانده شوند. هر تصویر در این مرحله از حالت فردی به حالت اجتماعی درمی‌آید.

نقش تسهیل‌گر: شما به‌عنوان تسهیل‌گر، نه کارگردان پروژه‌اید، نه استاد؛ بلکه فضایی برای شکوفایی پرسش‌ها، روایت‌ها، و فرم‌ها ایجاد می‌کنید. سکوت کردن گاه مهم‌تر از گفتن است.

---

1. collective meaning-making

کلیدواژه‌ها:

معرفت‌شناسی زیسته

اخلاق مشارکتی

تقسیم قدرت

آموزش افقی

مشارکت در تألیف

۲. ملاحظات اخلاقی در پروژه‌های فتوویس

اخلاق در فتوویس فقط شامل گرفتن رضایت‌نامه نیست؛ بلکه قلب پروژه است. در فتوویس، اخلاق از حاشیه به مرکز می‌آید و هر لحظه کار با سؤالات اخلاقی درگیر است: چه کسی دیده می‌شود؟ چه کسی سخن می‌گوید؟ چه کسی نباید دیده شود؟ صدا و تصویر برای چه کسی است و از آن کیست؟

اصول اخلاقی کلیدی:

رضایت آگاهانه^۱:

شرکت‌کنندگان باید کاملاً درک کنند که عکس‌ها و صداها

---

1. Informed Consent

کجا و چگونه استفاده خواهند شد. رضایت‌نامه‌ها باید با زبان ساده، به زبان مادری، و با امکان پس‌گرفتن در هر زمان ارائه شوند.

مالکیت اثر^۱:

عکس‌ها و صداها متعلق به شرکت‌کننده هستند، مگر آن‌که به‌صورت داوطلبانه اشتراک‌گذاری شود. فتوویس بر «مؤلف بودن» هر شرکت‌کننده تأکید دارد.

حفاظت از آسیب‌پذیران:

اگر چهره افراد دیگر در تصویر دیده می‌شود، باید اجازه جداگانه گرفته شود. هیچ تصویری از کودکان یا اقلیت‌ها نباید بدون اجازه و آگاهی روشن منتشر شود.

فرااخلاق^۲:

برخی تصمیم‌ها در فتوویس قابل قاعده‌بندی نیستند. تسهیل‌گر باید در موقعیت‌های خاص از اخلاق وضعیتی استفاده کند؛ مثلاً در موقعیت سانسور، فشارهای خانوادگی یا ترس از به‌نمایش گذاشتن زخم‌ها.

-
1. Ownership
  2. Metaethics

احترام به سکوت و امتناع:

گاه بهترین داستان، ناگفته می ماند. اجبار به صحبت کردن یا تصویرسازی، فتوویس را به بهره کشی بدل می کند. سکوت بخشی از صداست.

واژگان کلیدی:

مالکیت روایی

سکوت به مثابه صدا

اقتدار اخلاقی

موافقت و اگر

اخلاق موقعیت‌مند

یک اصل کلیدی

حق گفتن باید همیشه با حقِ نگفتن همراه باشد.

تکنیک‌ها:

ماژول فنی: کار با تلفن همراه

در پروژه‌های فتوویس، ابزار اصلی اغلب گوشی‌های همراه هستند. امروزه کیفیت دوربین‌های موبایل برای روایت بصری کافی است، اما مهم‌تر از ابزار، چشم روایتگر است. این بخش به آموزش پایه‌ای در کار با تلفن‌های همراه اختصاص دارد.

تکنیک‌های کلیدی برای عکاسی با موبایل:

ترکیب بندی^۱:

قانون یک سوم^۲:

صفحه را به ۹ قسمت فرضی تقسیم کنید؛ سوژه را در یکی از خطوط عمودی یا تقاطع‌ها قرار دهید.

-
1. Composition
  2. Rule of Thirds

نگاه به پس‌زمینه: عناصر ناخواسته را حذف کنید یا تغییر زاویه دهید.

«تنفس تصویر»: به سوژه فضا بدهید تا عکس نفس بکشد.

نور و سایه:^۱

نور طبیعی بهتر از فلاش است.

در صبح زود یا عصر (ساعت طلایی) عکس بگیرید.

با نورهای تند و سایه‌های قوی بازی کنید؛ سایه نیز بخشی از روایت است.

ثبات تصویر:^۲

گوشی را با هر دو دست بگیرید.

می‌توان از دیوار یا سطح ثابت کمک گرفت.

ویژگی «شب» یا «Pro Mode» در برخی گوشی‌ها به کنترل بهتر کمک می‌کند.

فوکوس و نوردهی:^۳

با لمس صفحه، روی سوژه فوکوس کنید.

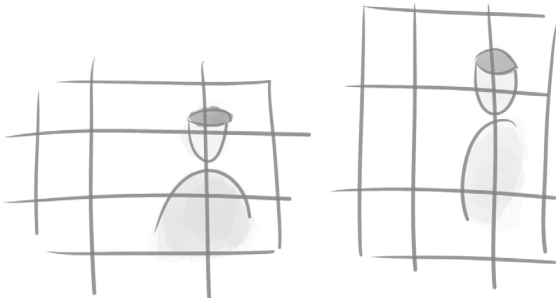
در گوشی‌های هوشمند، نور را با بالا/پایین بردن انگشت تنظیم کنید.

-
1. Licht und Schatten
  2. Stabilität
  3. Focus & Exposure

سری عکاسی (Series):

به جای یک عکس، یک دنباله از تصاویر بگیرید. این کار اجازه انتخاب بهتر در تدوین نهایی می‌دهد. سری عکس‌ها می‌توانند مثل فریم‌های فیلم عمل کنند.

Die Drittel Regel

Goldener Schnitt

ابزارهای پیشنهادی:

اب Snapseed ویرایش ساده و حرفه‌ای

اب Open Camera کنترل دستی بر نور و فوکوس

اب KineMaster یا CapCut برای تدوین صدا و عکس

اب Remini برای بهبود وضوح تصویر

اصل اساسی

موبایل ابزاری است، اما زاویه دید، زبان است.

۳. صدا به مثابه حضور: ضبط صوت و تکنیک‌های نریشن. در فتوویس، تصویر تنها نیمی از روایت است. نیمه‌ی دیگر صدا است، نه فقط به مثابه گفتار، بلکه به مثابه حضور، نفس، لرزش و گاه، سکوت.

صدای ضبط شده می‌تواند:

روایتی شخصی را منتقل کند،
به تصویر لایه‌ی احساسی بدهد،
یا جای خالی را پُر یا برجسته‌تر کند.
ضبط صدا، یک تکنیک نیست؛ یک پیمان روایی است.

نکات فنی:

محیط ضبط:

در مکان ساکت ضبط کنید (پوشش پارچه‌ای، پرده، پتو برای کاهش انعکاس صدا).
صدای پس‌زمینه را همواره تست کنید.

فاصله و تنفس:

میکروفون (یا تلفن) باید حدود ۲۰-۱۵ سانتی‌متر از دهان فاصله داشته باشد.

تنفس را به‌عنوان بخشی از روایت بپذیرید، اما از صدای شدید «پف» اجتناب شود.

تمرین قبل از ضبط:

متن را بلند بخوانید. ریتم و حس را پیدا کنید. می‌توانید با «پرسه‌زدن گفتاری»^۱ شروع کنید، نه فوراً با متن.

فرمت فایل و ابزار ضبط:

آپ‌هایی مانند «Voice Recorder»، «Hi-Q MP3 Recorder» یا «Dolby On» کیفیت بالا دارند.

فرمت WAV یا MP3 مناسب است.

صدای روایت یا مونولوگ؟ صدا می‌تواند داستان مستقیم باشد (مانند نامه یا خاطره)، یا روایت تأملی، یا حتی یک زمزمه یا دعا.

از زبان شاعرانه نترسید؛ فتوویس جای زبان خشک نیست.

«در تصویر، دیده می‌شوی؛ در صدا، شنیده می‌شوی؛ اما فقط
در ترکیب آن‌ها، حاضر می‌شوی.»

واژگان کلیدی:

صدا به مثابه فضای بدن

سکوت مؤثر

نریشن به مثابه مونولوگ درونی

نفس به مثابه اتصال

اصل

از فتوویس تا فتودراما و فیلم

مونتاژ: ساخت فتو-دراما

در این بخش، از مرحله‌ی «ماده‌ی خام» به «بیان هنری» می‌رسیم. مونتاژ صرفاً کنارهم‌چیدن عکس‌ها و صداها نیست، بلکه شکل‌دادن به یک روایت ریتم‌دار است. فتوویس در این مرحله از مستند صرف فاصله می‌گیرد و به دراما نزدیک می‌شود - حتی اگر بازیگری در کار نباشد.

مراحل ساخت:

۱. انتخاب تصاویر^۱:

از بین عکس‌های گرفته‌شده، تصاویری را انتخاب کنید که بار روایی، احساسی، یا نمادین دارند. به تنوع نما close-up، منظره، جزئیات (دقت کنید).

---

1. Selection

۲. ساخت خط روایی:^۱

عکس‌ها را به ترتیب احساسی یا معنایی بچینید؛ همیشه ترتیب زمانی ضروری نیست. دنبال ریتم بصری و تضاد باشید: نزدیک-دور، تاریک-روشن، شلوغ-خالی.

۳. هماهنگی صدا و تصویر:^۲

صدای ضبط‌شده را روی تصاویر قرار دهید، اما به صورت «روایی»: هر تصویر باید نفس بکشد. برخی تصاویر ممکن است بدون صدا قوی‌تر باشند — سکوت هم بخشی از موسیقی است.

۴. افکت و گذار:^۳

از افکت‌های زیاد پرهیز کنید؛ گذار نرم یا برش مستقیم کافی است. افکت‌های آهسته (fade-in / fade-out) برای آغاز و پایان مناسب‌اند.

۵. ریتم و مکث:^۴

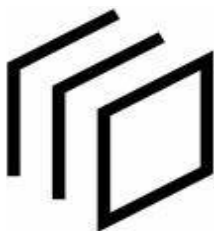
مثل یک شعر، مونتاژ نیاز به وزن و سکوت دارد.

-
1. Storyline
  2. Synchronization
  3. Transitions
  4. Rhythm & Pause

زمان نمایش هر تصویر را بر اساس محتوای احساسی آن تنظیم کنید.

۶. عنوان بندی و پایان بندی:

عنوان می تواند شعر، جمله، یا حتی یک اسم باشد. در پایان، می توانید پیام، پرسش یا فضای باز باقی بگذارید.

ابزار تدوین پیشنهادی

CapCut ساده ولی حرفه ای

KineMaster پشتیبانی از چند لایه صدا و تصویر

InShot برای مونتاژ سریع

DaVinci Resolve پیشرفته برای پروژه های پیچیده

Audacity برای تنظیم دقیق صدا

اصل نهایی

۵. سناریوهای کارگاهی (برای اجرای گروهی فتوویس) کارگاه فتوویس صرفاً آموزش تکنیک نیست، بلکه ساختن فضای اعتماد و حضور جمعی است. تسهیلگر، نه معلم است و نه کارگردان؛ بلکه نوعی نگهبان فضا است: مراقب مرزها، سکوت‌ها، اشتیاق‌ها. در ادامه چند سناریو و چارچوب پیشنهادی آمده است که می‌تواند با توجه به گروه و زمینه تغییر کند:

۱. سناریوی آشنایی و ورود Session I: (ورود به فتوویس)
هدف: آشنایی اعضا با هم، با رویکرد مشارکتی، و مقدمه‌ای بر فتوویس.
مدت: ۹۰ تا ۱۲۰ دقیقه

مراحل:

۱. معرفی با اشیاء شخصی (مثلاً هرکس یک وسیله از کیفش نشان دهد و درباره‌اش بگوید).
توضیح کوتاه درباره فتوویس با نمایش یک نمونه ساده.
گفت‌وگوی گروهی: «یک تصویر که الان دلم می‌خواهد بگیرم چیست؟»
تمرین عملی عکاسی در محیط کارگاه یا اطراف.

بازگشت و گفت‌وگوی غیرقضاوت‌گر درباره عکس‌ها.

مونتاژ، آن لحظه‌ای است که خاطره، شکل می‌گیرد.

۲. سناریوی تولید و روایت (Session II: روایت و صدا)

هدف: روایت‌سازی، نوشتن متن، تمرین صدا.

مدت: ۱۲۰ تا ۱۵۰ دقیقه

مراحل:

انتخاب ۳ عکس توسط هر مشارکت‌کننده.

نوشتن متن کوتاه برای هر عکس (شخصی، شاعرانه، مشاهده‌گرانه...).

تمرین صداخوانی و بازخورد گروهی.

ضبط آزمایشی نریشن در گروه‌های دو نفره.

گفتگو: «وقتی صدای خودم را شنیدم...»

۳. سناریوی مونتاژ و نمایش (Session III: مونتاژ و بازتاب)

هدف: ساخت فتو-دراما و تماشای اولیه آثار

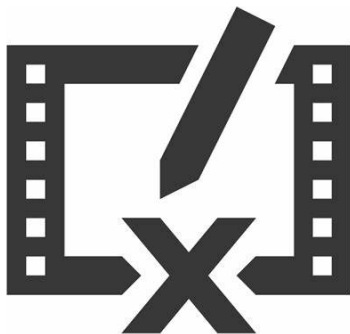
مدت: ۲ تا ۴ ساعت، یا جلسات موازی

مراحل:

آموزش اولیه نرم‌افزارهای ساده CapCut، InShot...

تدوین اولیه با کمک تسهیلگرها

نمایش گروهی آثار اولیه
گفت‌وگوی باز و عاطفی درباره آثار
بازتاب پایانی: «چه چیزی در خودم دیدم که قبلاً نمی‌دیدم؟»

واژگان کلیدی:

فضا به مثابه ظرف امن
گوش دادن بدون اصلاح
تمرین عدم داوری
مواجهه با تصویر خود

فرم رضایت نامه شرکت کننده

پروژه: [نام پروژه]

۱. توضیحات پروژه

من / ما در این پروژه فتوویس شرکت می‌کنیم تا با استفاده از عکس و صدای ضبط شده، داستان‌ها و تجربیات خود را به اشتراک بگذاریم.

۲. شرکت داوطلبانه

شرکت در این پروژه کاملاً داوطلبانه است و می‌توانید در هر زمان بدون هیچ‌گونه عواقب منفی انصراف دهید..

۳. اجازه استفاده از عکس‌ها و صدا

من اجازه می‌دهم که عکس‌ها و صدای من در موارد زیر استفاده شود:

تحقیق و مطالعات علمی

نمایشگاه‌ها و ارائه‌های عمومی

انتشارات چاپی و دیجیتال

۴. حفظ محرمانگی

نام و هویت من می‌تواند محرمانه باقی بماند و در صورت درخواست، ناشناس بمانم.

۵. حق انصراف

می‌توانید در هر زمان با ارسال درخواست کتبی استفاده از مواد خود را متوقف کنید.

۶. سوالات و اطلاعات تماس
اگر سوالی دارید یا می‌خواهید از حق خود استفاده کنید، لطفاً
با ما تماس بگیرید:

[نام مسئول]
ایمیل / [email@example.com]
تلفن / [XXX XXX XXXX ۴۹+]

۷. تأیید و امضا
با امضای این فرم، من موارد فوق را خوانده، فهمیده و قبول کرده‌ام.

امضا / تاریخ / نام و نام خانوادگی (به فارسی و آلمانی)

فرم رضایت‌نامه والدین برای شرکت کودکان

پروژه: [نام پروژه]

۱. توضیح پروژه

فرزند من / ما در پروژه فتوویس شرکت خواهد کرد. در این پروژه، کودکان با عکس گرفتن و ضبط صدا، تجربیات و دیدگاه‌های خود را بیان می‌کنند..

۲. شرکت داوطلبانه

شرکت فرزند من / ما کاملاً داوطلبانه است و می‌توان در هر زمان بدون هیچ پیامد منفی انصراف داد.

۳. اجازه استفاده از تصاویر و صداها

من اجازه می‌دهم که تصاویر و صدای فرزندم برای مقاصد زیر استفاده شود:

تحقیقات علمی

نمایشگاه‌ها و برنامه‌های عمومی

انتشار در رسانه‌های چاپی و دیجیتال

۴. محرمانگی و ناشناس ماندن

هویت فرزندم می‌تواند محرمانه باقی بماند یا در صورت تمایل ناشناس منتشر شود.

۵. حق انصراف

می‌توانم هر زمان با اطلاع کتبی، اجازه استفاده از مواد فرزندم را لغو کنم.

۶. اطلاعات تماس

برای سوالات یا استفاده از حقوق، لطفاً با ما تماس بگیرید:

[نام مسئول]

ایمیل / [email@example.com]

تلفن: / [XXX XXX XXXX ۴۹+]

۷. تأیید و امضا والدین

با امضای این فرم، من رضایت خود را برای شرکت فرزندم در پروژه و استفاده از عکس‌ها و صداهای او اعلام می‌کنم.

امضا/تاریخ / نام و نام خانوادگی (به فارسی و آلمانی)

فرم رضایت ساده

پروژه: [نام پروژه]

من این موارد را فهمیدم:

من می‌توانم در این پروژه شرکت کنم یا نه.

من می‌توانم هر وقت بخواهم کنار بکشم.

عکس‌ها و صدای من ممکن است در نمایشگاه یا کتاب استفاده شود.

نام من ممکن است گفته نشود.

من اجازه می‌دهم:

( ) بله ( ) نه

نام و امضا

امضا / تاریخ / نام و نام خانوادگی (به فارسی و آلمانی)

سوال دارید؟ / تماس بگیرید:

ایمیل: [email@example.com]

تلفن: [XXX XXX XXXX ۴۹+]

فرم اجازه انتشار رسانه‌ای

پروژه: [نام پروژه]

۱. موضوع

من / ما اجازه می‌دهیم عکس‌ها، فیلم‌ها و صدای ما از پروژه فتوویس برای نمایش عمومی، رسانه‌ها و انتشار استفاده شود.

۲. نوع استفاده / Art der Nutzung

نمایشگاه‌ها

رسانه‌های چاپی و دیجیتال

سایت‌های اینترنتی و شبکه‌های اجتماعی

فیلم‌ها و مستندات آموزشی

۳. مدت زمان استفاده

این اجازه تا اطلاع ثانوی معتبر است مگر اینکه من/ما آن را کتبا لغو کنیم.

۴. محرمانگی

من/ما حق داریم نام و هویت مان محرمانه باقی بماند یا ناشناس منتشر شود.

۵. حق لغو

می‌توانم/می‌توانیم این اجازه را هر زمان با اعلام کتبی لغو کنیم.

۶. تأیید

با امضای این فرم، من/ما اجازه انتشار مواد تصویری و صوتی مان را مطابق با موارد بالا می‌دهم/می‌دهیم.

امضا / تاریخ / نام و نام خانوادگی (به فارسی و آلمانی)

راهنمای جامع اخلاقی برای پروژه‌های فتوویس

۱. احترام به حقوق شرکت‌کنندگان
حفظ حریم خصوصی و اطلاعات شخصی شرکت‌کنندگان واجب است.
اجازه صریح و روشن قبل از ثبت عکس یا صدا لازم است.
۲. رضایت داوطلبانه
مشارکت باید کاملاً داوطلبانه باشد و هیچ فشاری وارد نشود.
شرکت‌کنندگان باید حق انصراف در هر مرحله را داشته باشند.
۳. محرمانگی و ناشناس بودن
اطلاعات حساس باید محافظت شود و در صورت نیاز، هویت شرکت‌کنندگان پنهان بماند.
۴. استفاده مسئولانه از تصاویر و صداها
استفاده از تصاویر و صداها باید مطابق با رضایت داده شده باشد و محدود به اهداف پروژه بماند.
انتشار عمومی باید با دقت و احترام صورت گیرد.
۵. بازنمایی درست و شفاف
داستان‌ها و تجربیات شرکت‌کنندگان باید به طور واقعی و بدون تحریف گزارش شوند.
۶. مسئولیت‌های برگزارکنندگان
فراهم کردن محیطی امن و حمایت‌کننده برای شرکت‌کنندگان.
پاسخگو بودن به نگرانی‌ها و پرسش‌های شرکت‌کنندگان.

- آگاهی بخشی درباره حقوق و روند پروژه به شرکت کنندگان.
۷. رعایت قوانین حفاظت داده‌ها
- پروژه باید با قوانین GDPR (اروپا) یا قوانین محلی تطابق داشته باشد.
۸. مستندسازی و آرشیو داده‌ها
- داده‌ها باید به شکل امن ذخیره شده و در زمان مناسب پاک یا بایگانی شوند.
۹. بازخورد و مشارکت مستمر
- شرکت کنندگان باید در فرایند تحلیل و ارائه نتایج مشارکت داشته باشند.
۱۰. ملاحظات فرهنگی و زبانی
- توجه به تفاوت‌های فرهنگی و زبانی شرکت کنندگان برای احترام و اثربخشی.

این راهنما می‌تواند به عنوان چارچوب اخلاقی برای تیم‌های فتوویس عمل کند تا کیفیت و مشروعیت پروژه را تضمین کند.

Zeit zu löschen oder zu archivieren.

9. Feedback und kontinuierliche Beteiligung

Teilnehmer:innen sollen in Analyse und Präsentation der Ergebnisse eingebunden werden.

10. Kulturelle und sprachliche Sensibilität

Respekt und Berücksichtigung kultureller und sprachlicher Unterschiede der Teilnehmer:innen.

Dieses Leitfadens dient als ethischer Rahmen für Photovoice-Teams zur Sicherstellung der Qualität und Legitimität des Projekts.

und des Projektzwecks erfolgen.

- Öffentliche Veröffentlichungen sind mit Sorgfalt und Respekt durchzuführen.

5. Korrekte und transparente Darstellung

Geschichten und Erfahrungen der Teilnehmer:innen sind authentisch und unverfälscht darzustellen.

6. Verantwortlichkeiten der Projektleiter:innen

- Schaffung eines sicheren und unterstützenden Umfelds für die Teilnehmer:innen.
- Reaktion auf Anliegen und Fragen der Teilnehmer:innen.

Information der Teilnehmer:innen über ihre Rechte und den Projektablauf.

7. Einhaltung von Datenschutzgesetzen

Das Projekt muss den GDPR (Europa) oder lokalen Datenschutzgesetzen entsprechen.

8. Dokumentation und Archivierung

Daten sind sicher zu speichern und zu geeigneter

Umfassende ethische Richtlinien für Photovoice-Projekte

1. Respekt vor den Rechten der Teilnehmer:innen

- Der Schutz der Privatsphäre und personenbezogener Daten der Teilnehmer:innen ist verpflichtend.
- Eine klare und ausdrückliche Einwilligung vor Aufnahme von Fotos oder Ton ist erforderlich.

2. Freiwillige Zustimmung

- Die Teilnahme muss freiwillig sein, ohne jeglichen Druck.
- Teilnehmer:innen müssen das Recht haben, jederzeit auszusteigen.

3. Vertraulichkeit und Anonymität

- Sensible Informationen sind zu schützen, und Identitäten können anonymisiert werden.

4. Verantwortungsbewusster Umgang mit Bildern und Ton

- Die Nutzung von Bildern und Tonaufnahmen muss im Rahmen der gegebenen Zustimmung

5. Widerrufsrecht

Wir können diese Erlaubnis jederzeit schriftlich widerrufen.

6. Bestätigung

Mit meiner/unserer Unterschrift gebe ich/wir die Erlaubnis zur Veröffentlichung unserer Bild- und Tonaufnahmen gemäß den oben genannten Bedingungen.

Name und Nachname (Farsi & Deutsch)

Datum

Unterschrift

Medienfreigabeformular

Projekt: [Projektname]

1. Gegenstand

Ich/Wir erlauben, dass Fotos, Videos und Tonaufnahmen von uns aus dem Photovoice-Projekt öffentlich gezeigt, in Medien verwendet und veröffentlicht werden.

2. Art der Nutzung

- Ausstellungen
- Print- und Digitalmedien
- Webseiten und soziale Netzwerke
- Filme und Lehrdokumentationen

3. Dauer der Nutzung

Diese Erlaubnis gilt bis auf Widerruf, sofern sie nicht schriftlich widerrufen wird.

4. Datenschutz

Wir haben das Recht, dass unser Name und unsere Identität vertraulich behandelt oder anonym veröffentlicht werden.

Einfaches Einverständnisformular

/ Projekt: [Projektname]

Ich habe Folgendes verstanden:

- Ich kann mitmachen oder nein sagen.
- Ich kann jederzeit aufhören.
- Meine Fotos und meine Stimme können in Ausstellungen oder Büchern gezeigt werden.
- Mein Name kann geheim bleiben.

Ich gebe meine Erlaubnis:

Ja

Nein

Name & Unterschrift

Datum

Unterschrift

/ Fragen / Kontakt:

E-Mail: [email@example.com]

Telefon: [+49 XXX XXX XXXX]

behandelt oder auf Wunsch anonym veröffentlicht werden.

5. Widerrufsrecht

Ich kann meine Einwilligung jederzeit schriftlich widerrufen.

6. Kontaktinformationen

Bei Fragen oder zur Ausübung Ihrer Rechte kontaktieren Sie uns bitte:

[Verantwortliche:r]

E-Mail: [email@example.com]

Telefon: [+49 XXX XXX XXXX]

7. Bestätigung und Unterschrift der Eltern

Mit meiner Unterschrift erteile ich die Erlaubnis für die Teilnahme meines Kindes und die Nutzung von Fotos und Tonaufnahmen.

Name und Nachname (Farsi & Deutsch)

Datum

Unterschrift

Einwilligungserklärung der Eltern für die Teilnahme Minderjähriger

Projekt: [Projektname]

1. Projektbeschreibung

Mein Kind wird am Photovoice-Projekt teilnehmen. Dabei drücken Kinder ihre Erfahrungen und Perspektiven durch Fotos und Tonaufnahmen aus.

2. Freiwillige Teilnahme

Die Teilnahme meines Kindes ist freiwillig und kann jederzeit ohne Nachteile beendet werden.

3. Einwilligung zur Nutzung von Bildern und Tonaufnahmen

Ich erlaube die Nutzung von Bildern und Tonaufnahmen meines Kindes für:

Wissenschaftliche Forschung

Ausstellungen und öffentliche Präsentationen

Veröffentlichungen in Druck- und Digitalmedien

4. Datenschutz und Anonymität

Die Identität meines Kindes kann vertraulich

5. Widerrufsrecht

Sie können jederzeit schriftlich widerrufen, dass Ihre Materialien verwendet werden.

6. Fragen und Kontakt

Bei Fragen oder zur Ausübung Ihrer Rechte kontaktieren Sie uns bitte:

[Verantwortliche:r]

E-Mail: [email@example.com]

Telefon: [+49 XXX XXX XXXX]

7. Bestätigung und Unterschrift

Mit meiner Unterschrift bestätige ich, dass ich die obigen Punkte gelesen, verstanden und akzeptiert habe.

Name und Nachname (Farsi & Deutsch)

Datum

Unterschrift

Einwilligungserklärung der Teilnehmer: innen

/ Projekt: [Projektname]

1. Projektbeschreibung

Im Rahmen dieses Photovoice-Projekts teilen wir Geschichten und Erfahrungen durch Fotos und Tonaufnahmen.

2. Freiwillige Teilnahme

Die Teilnahme ist freiwillig, und Sie können jederzeit ohne Nachteile zurücktreten.

3. Einwilligung zur Nutzung von Fotos und Tonaufnahmen

Ich erlaube die Nutzung meiner Fotos und Tonaufnahmen für:

- Forschung und wissenschaftliche Studien
- Ausstellungen und öffentliche Präsentationen
- Druck- und Digitalveröffentlichungen

4. Datenschutz

Mein Name und meine Identität können vertraulich behandelt und auf Wunsch anonymisiert werden.

Probeaufnahme mit Smartphone oder Mikrofon.
Reflexion: „Wie fühlt es sich an, sich selbst sprechen zu hören?“

3. Montage & Präsentation (Sitzung III)

Ziel: Foto-Dramen schneiden, zeigen und gemeinsam reflektieren.

Dauer: 2–4 Stunden oder mehrere Treffen

Ablauf:

Einführung in Schnittprogramme (InShot, CapCut...).

Schnitt mit Unterstützung in kleinen Gruppen.

Gemeinsame Präsentation der Werke.

Dialogischer Austausch: „Was hat mich überrascht?“

Abschlussrunde: „Was habe ich durch die Bilder über mich erfahren?“

Schlüsselbegriffe

Raum als schützender Container

Zuhören ohne Korrektur

Übung in Urteilsfreiheit

Konfrontation mit dem eigenen Bild

Dauer: 90–120 Minuten

Ablauf:

Vorstellung mit einem persönlichen Gegenstand aus der Tasche.

Kurze Präsentation: Was ist Photovoice? (mit Beispielen).

Gruppenrunde: „Welches Bild möchte ich jetzt machen, das ich nicht machen kann?“

Erste Fotoübung im Raum oder draußen.

Rückkehr & wertfreier Austausch über erste Fotos.

2. Erzählung & Stimme (Sitzung II)

Ziel: Text schreiben, Stimme einsetzen, innere Narration entdecken.

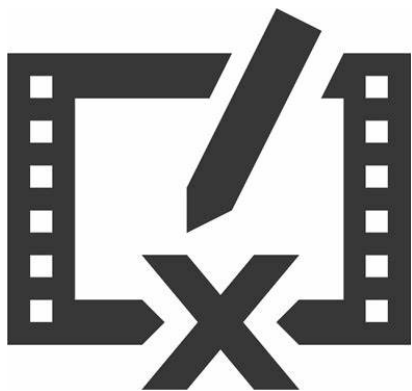
Dauer: 120–150 Minuten

Ablauf:

Auswahl von 3 Fotos pro Person.

Schreiben kurzer Texte (poetisch, berichtend, fragend...).

Leseübungen in Paaren & Feedbackrunde.

V - Workshop-Szenarien (für Gruppenarbeit mit Photovoice)

Ein Photovoice-Workshop ist keine Schulung im technischen Sinn – sondern ein ritueller, kollektiver Prozess. Die Rolle der Moderation ist nicht, Wissen zu vermitteln, sondern Resonanz zu ermöglichen. Hier folgen Szenarien, die an Zielgruppe, Zeitrahmen und Setting angepasst werden können:

1. Einstieg & Annäherung (Sitzung I)

Ziel: Kennenlernen, Vertrauen aufbauen, Prinzipien von Photovoice verstehen.

Die Anzeigedauer jedes Bildes sollte zur Intensität passen.

6. Titel & Abschluss:

Der Titel kann poetisch, fragend oder sogar anonym sein.

Das Ende darf offenbleiben – wie ein Komma statt Punkt.

„Montage ist der Moment, in dem Erinnerung Gestalt annimmt.“

Empfohlene Schnittprogramme:

CapCut

KineMaster

InShot

DaVinci Resolve

Audacity

Letzter Grundsatz:

"Montage ist der Moment, in dem Erinnerung Gestalt annimmt."

Achten Sie auf Variation: Nahaufnahme, Totalen, Details.

2. Erzählstruktur entwickeln:

Ordnen Sie die Bilder nicht rein chronologisch, sondern dramaturgisch.

Kontraste wirken: hell/dunkel, nah/fern, chaotisch/leer.

3. Ton-Bild-Synchronisation:

Platzieren Sie die Audioaufnahme narrativ über die Bildfolge.

Einige Bilder wirken stärker im Schweigen – auch die Pause ist Musik.

4. Übergänge & Effekte:

Vermeiden Sie überladene Animationen – nutzen Sie einfache Schnitte oder sanfte Überblendungen.

Langsame Übergänge für Anfang/Ende sind oft wirkungsvoll.

5. Rhythmus & Stille:

Wie ein Gedicht braucht auch das Foto-Drama Atem und Takt.

breath as binding medium

Leitsatz:

"Im Bild wirst du gesehen. In der Stimme gehört. Doch erst in der Verbindung beider wirst du anwesend."

IV-Montage: Das Foto-Drama zusammensetzen

In dieser Phase verwandeln sich Bild und Stimme in eine dramaturgische Form. Montage ist nicht nur das Aneinanderreihen von Inhalten – es ist das Schaffen von Atem, Rhythmus und Affektstruktur.

Schritte des Foto-Dramas:

1. Bildauswahl:

Wählen Sie Fotos mit emotionaler, narrativer oder symbolischer Kraft.

Mikrofon (oder Handy) etwa 15–20 cm vom Mund entfernt halten.

Atemzüge können Teil der Erzählung sein – vermeiden Sie aber „Plopps“.

Vorbereitung & Sprechpraxis:

Lesen Sie Ihren Text laut vor. Finden Sie den Rhythmus, die Temperatur Ihrer Stimme.

Beginnen Sie ruhig mit freiem Sprechen – nicht sofort mit dem finalen Text.

Dateiformat & Aufnahmeapps:

Apps wie „Dolby On“, „Hi-Q MP3 Recorder“ oder „Easy Voice Recorder“ bieten hohe Qualität.

WAV oder MP3 sind bevorzugt.

Stimme als Erzählform:

Ihre Stimme kann persönlich, reflektierend, poetisch oder rituell sein.

Sprechen Sie nicht wie im Formular – Photovoice ist ein Raum für Resonanz, nicht für Bürokratie.

Schlüsselbegriffe:

voice as bodily space

meaningful silence

voiceover as interior monologue

Grundsatz:

Das Smartphone ist ein Werkzeug – der Blick ist die Sprache."

III.2 — Stimme als Anwesenheit: Tonaufnahme und Voiceover-Technik

In Photovoice ist das Bild nur die eine Hälfte der Geschichte. Die andere Hälfte ist die Stimme – nicht nur als Sprache, sondern als Präsenz: Atem, Zittern, Schweigen.

Tonaufnahme ist kein technischer Schritt – sie ist ein narrativer Vertrag.

Technische und poetische Hinweise:

Aufnahmeumgebung:

Wählen Sie ruhige Orte mit wenig Hall (Decke, Vorhang, Kleidung als Schalldämpfer).

Nebengeräusche vorab testen.

Abstand & Atmung:

abends („Goldene Stunde“).

Nutzen Sie starke Schatten bewusst – auch das Unsichtbare spricht.

Bildstabilität:

Halten Sie das Gerät mit beiden Händen.

Nutzen Sie stabile Oberflächen zur Unterstützung.

Der „Pro-Modus“ bietet bei vielen Handys manuelle Kontrolle.

Fokus und Belichtung:

Tippen Sie auf das Motiv, um zu fokussieren.

Belichtung lässt sich durch Wischen (heller/dunkler) anpassen.

Bildserien:

Statt eines Bildes – machen Sie eine Serie.

Serien geben mehr Auswahl im Nachhinein und erzeugen Narration durch Sequenz.

Empfohlene Tools:

Snapseed

Open Camera

KineMaster ȳ CapCut

Remini

III.1 — Technisches Modul: Arbeiten mit Smartphones

In Photovoice-Projekten sind Smartphones oft das Hauptwerkzeug. Ihre Kameras reichen qualitativ aus – entscheidend ist jedoch der Blick des Erzählenden. Dieses Modul vermittelt grundlegende Techniken für visuelles Erzählen mit dem Handy.

Zentrale Fototechniken mit dem Smartphone:

Bildkomposition:

Drittelregel: Stellen Sie sich das Bild in 9 Teile geteilt vor und platzieren Sie das Motiv an einem der Schnittpunkte.

Hintergrund beachten: Ungewollte Elemente vermeiden oder durch Perspektivwechsel korrigieren.

„Luft lassen“: Das Bild braucht Raum – sowohl visuell als auch symbolisch.

Licht und Schatten:

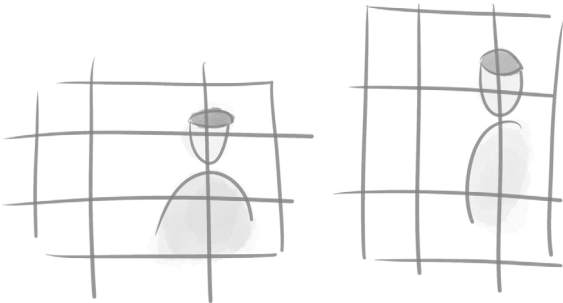
Natürliches Licht ist meist besser als Blitz.

Fotografieren Sie am besten morgens oder

Schlüsselbegriffe:
narrative ownership
silence as voice
ethical authority
divergent consent
situated ethics
Ein Leitsatz:

Das Recht zu sprechen muss stets vom Recht zu schweigen begleitet sein."

Die Drittel Regel

Goldener Schnitt

werden. Einverständniserklärungen sollten in einfacher Sprache, in der Muttersprache und jederzeit widerrufbar gestaltet sein.

Urheberschaft und Eigentum:

Die Bilder und Tonaufnahmen gehören den Teilnehmenden, außer sie teilen sie ausdrücklich freiwillig. Photovoice betont die Autorenschaft jedes einzelnen Subjekts.

Schutz von vulnerablen Gruppen:

Werden andere Personen (z. B. Kinder, marginalisierte Gruppen) abgebildet, muss separat und explizit deren Erlaubnis eingeholt werden. Anonymisierung ist oft nötig.

Metaethik und Situationsethik:

Nicht alle Entscheidungen lassen sich im Vorhinein regeln. Die Moderation muss kontextuelle Urteile fällen – z. B. bei Zensur, familiärem Druck oder der Entscheidung, ob eine Wunde gezeigt werden darf.

Respekt vor Schweigen und Verweigerung:

Nicht jedes Bild muss gemacht, nicht jede Geschichte erzählt werden. Schweigen ist ein legitimer Teil des Ausdrucks. Zwang zerstört die partizipative Ethik.

II.2 — Ethische Überlegungen bei Photovoice-Projekten

Ethik ist bei Photovoice nicht nur eine Randnotiz oder eine Einwilligung – sie ist das Zentrum des gesamten Prozesses. In Photovoice rücken ethische Fragen ins Zentrum der Methode:

Wer wird gesehen? Wer spricht? Wer darf nicht gezeigt werden? Wem gehört das Bild? Wem gehört die Stimme?

Zentrale ethische Prinzipien:

Informierte Zustimmung (Informed Consent):

Teilnehmende müssen vollständig verstehen, wo und wie ihre Bilder und Stimmen verwendet

Hierarchien erzeugen – Rollengleichheit ist essenziell.

Kollektive Bedeutungsproduktion: Bilder und Stimmen werden gemeinsam betrachtet und diskutiert. Ein Bild wandelt sich dabei von persönlicher Erinnerung zu sozialer Erkenntnis. Rolle der Moderation: Sie sind nicht Regisseurin, nicht Dozentin, sondern ermöglichen Raum für Fragen, Erzählungen und Formen. Schweigen ist oft produktiver als Erklärung.

Schlüsselbegriffe:

Subjective epistemology

Participatory ethics

Power-sharing

Horizontal pedagogy

Co-authorship

II.1 — Methodologie: Arbeit mit Gruppen

Photovoice ist mehr als Bild- und Tonproduktion – es ist ein sozialer Prozess. Die Methode beginnt mit einer Gruppe von Menschen, die als wissende Subjekte betrachtet werden. Die Arbeit mit Gruppen erfordert Struktur, Flexibilität und Ethik.

Grundprinzipien der Gruppenarbeit:

Vertrauensbildung (epistemisches Vertrauen):
Teilnehmende müssen sich gesehen und gehört fühlen. Dieses Vertrauen ist nicht nur emotional, sondern erkenntnistheoretisch – ihre Sichtweise wird als wertvoll anerkannt.

Gemeinsame Zieldefinition: Das Projektthema sollte von der Gruppe gewählt oder mit ihr gemeinsam formuliert werden. Ein vorgegebenes Thema kann Teilhabe in Gehorsam verwandeln.

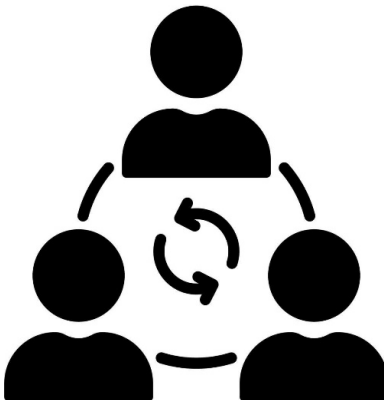
Einführungsworkshops: Themen wie Bildkomposition, Storytelling, digitale Sicherheit und Bildrechte (Publikationsrecht, Urheberrecht) werden gemeinsam und erfahrungsbasiert vermittelt.

Aufgabenverteilung: In der Gruppe arbeiten manche lieber mit Bildern, andere mit Audio oder Schnitt. Diese Aufteilung darf keine

2. Fallbeispiel

In einem Photovoice-Projekt in Isfahan begannen afghanische Jugendliche damit, ihren Alltag mit dem Handy zu dokumentieren. Ein Foto zeigte ein zerrissenes Paar Schuhe vor dem Schuleingang. Der Junge erklärte in seinem Voice-over, dass er oft alte, gebrauchte Schuhe trage und deswegen regelmäßig in der Schule ausgelacht werde.

Dieses Bild wurde später in einer Sitzung mit Lehrkräften und der Schulleitung gezeigt. Die anschließende Diskussion führte zur Einrichtung eines Unterstützungsfonds für Kleidung und einer Sensibilisierungskampagne gegen subtile Diskriminierung.

1. Ablaufdiagramm Photovoice

Der Ablauf eines Photovoice-Projekts lässt sich in folgende Schritte gliedern:

Projektstart: Zielsetzung, Zielgruppe, Thema definieren

Einführung: Schulung der Teilnehmenden zu Kameranutzung, Ethik und Bildkomposition

Fotografische Erhebung: Teilnehmende fotografieren ihre Umgebung und Erfahrungen

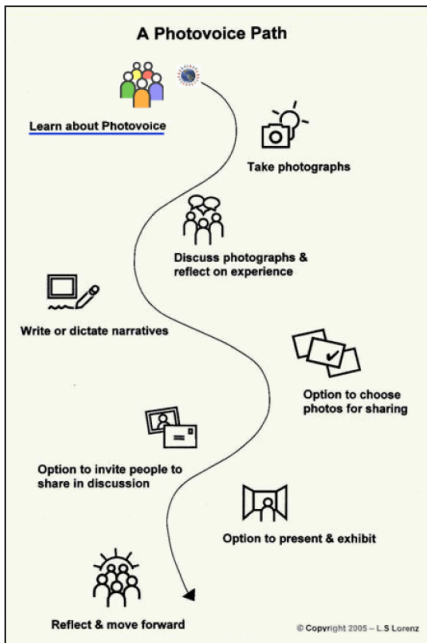
Erzählung: Jede Aufnahme wird mit einer Stimme oder Geschichte versehen

Kollektive Analyse: Gemeinsames Betrachten und Diskutieren der Bilder

Erstellung des Outputs: Bearbeitung von Bild und Ton, ggf. Montage zu Video/Photodrama

Öffentliche Präsentation: Präsentation in der Gemeinde, Schule, Konferenz oder Politikfeld

Ablaufdiagramm Photovoice

Lerne Photovoice kennen

Fotografiere

Besprich die Fotos & reflektiere die Erfahrungen

Schreibe oder diktieren Texte

Option: Fotos zum Teilen auswählen

Option: Personen zur Diskussion einladen

Option: Präsentieren & ausstellen

Reflektiere & gehe weiter

Entscheidungsprozessen zu geben. Inspiriert durch Paulo Freires emanzipatorische Pädagogik zielte Wang darauf ab, dass Menschen durch einfache Medienwerkzeuge zu Subjektivitäten mit Analysefähigkeit und Ausdruckskraft werden.

Photovoice ist nicht bloß eine Technik – es ist ein ethisches und politisches Statement:

Jeder Mensch, auch an den Rändern der Gesellschaft, besitzt eine gültige Perspektive und epistemische Würde. Photovoice verschiebt den epistemischen Fokus von der Forscherperson auf die Teilnehmenden.

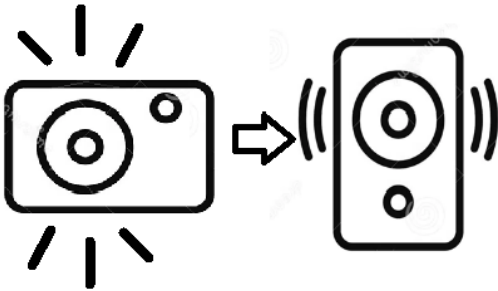
Quellen:

Wang, C. C., & Burris, M. A. (1997). Photovoice: Concept, methodology, and use for participatory needs assessment. *Health Education & Behavior*, 24(3), 369–387.

Freire, Paulo. *Pedagogy of the Oppressed*. 1970.

Mitchell, C., & DeLange, N. (2011). *Doing Visual Research*. SAGE Publications.

Rose, Gillian. *Visual Methodologies*. SAGE, 2016.

Was ist Photovoice?

Photovoice ist eine partizipatorische Methode der Forschung und des Ausdrucks, bei der Bilder (Fotografie) und Stimmen (Erzählungen) verwendet werden, um gelebte Erfahrungen zu dokumentieren und zu reflektieren. Dabei sind es die Teilnehmenden selbst – nicht akademische Forscher*innen –, die mit Kameras bedeutungsvolle Momente ihres Lebens festhalten und diese durch persönliche Kommentare oder Voice-over kontextualisieren. Die Methode wurde in den 1990er-Jahren von Caroline Wang und Mary Ann Burris entwickelt, um marginalisierten Gruppen eine Stimme in gesellschaftlichen und politischen

Sie legt den Fokus auf Beziehung, Dialog und sozialen Wandel. Ihre Wurzeln lassen sich in der Konzeptkunst der 1960er- und 70er-Jahre finden, ihre theoretische Ausformulierung findet sich besonders in Nicolas Bourriauds Begriff der "relationalen Ästhetik", in der Kunst als Situation für zwischenmenschliche Beziehungen verstanden wird.

Partizipatorische Kunst findet oft in sozialen, pädagogischen oder politischen Kontexten statt. Ihr Ziel ist nicht allein die ästhetische Produktion, sondern auch die Aktivierung von Subjektivität, die Förderung von Dialog und gelegentlich der Widerstand gegen strukturelle Sprachlosigkeit.

Quellen:

Bourriaud, Nicolas. Relational Aesthetics. Les presses du réel, 1998.

Kester, Grant H. Conversation Pieces: Community and Communication in Modern Art. University of California Press, 2004.

Freire, Paulo. Pedagogy of the Oppressed. Continuum, 1970.

I

„Partizipatorische Kunst wird zu einem epistemischen Werkzeug, sobald sie über reine Form hinausgeht.“

Was ist partizipatorische Kunst?

Partizipatorische Kunst bezeichnet eine Form des künstlerischen Schaffens, bei der die Grenze zwischen „Künstlerin“ und „Publikum“ aufgelöst oder neu gedacht wird. Anstatt ein fertiges Werk zu präsentieren, werden die Teilnehmenden aktiv in den künstlerischen Prozess einbezogen – als Ko-Schöpferinnen, Erzählerinnen oder als Trägerinnen von Erfahrungen, die künstlerisch zum Ausdruck gebracht werden.

Diese Kunstform unterscheidet sich deutlich von individualistisch geprägten Kunsttraditionen.

Photovoice- Handbuch

Autor: Iraj Esmaeilpour
Ghoochani
2025

Mit Unterstützung
der Landeshauptstadt
Stuttgart | Kulturrat

STUTTGART

آبی پارسى